

‘विकासमा बहुआयामः समृद्ध मेन्छयायेम’

मेन्छयायेम गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय मोराहाड, तेह्रथुम, कोशी प्रदेश, नेपाल

नीति तथा कार्यक्रम
आर्थिक वर्ष २०८२।०८३

अध्यक्ष श्री यादव बहादुर खापुङ्गले
मेन्छयायेम गाउँपालिकाको
बाह्रौँ गाउँ सभामा
पेश गर्नुभएको आर्थिक वर्ष २०८२।०८३
नीति तथा कार्यक्रम

मेन्छयायेम गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
मोराहाड, तेह्रथुम

२०८२ असार १० गते

बाह्रौँ गाउँसभामा उपस्थित सभा सदस्य ज्यूहरू,

यस गरिमामय सभामा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा मैले आफूलाई गौरवान्वित महशुस गरेको छु। वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा गाउँपालिकालाई विभिन्न सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण आमामा बुवा, दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरू लगायत सहजकर्ताहरूलाई हार्दिक आभार सहित हामी सबैको तर्फबाट धन्यवाद व्यक्त गर्दछु। यस अवसरमा नेपालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलन, राजनीतिक अग्रगमन र लोकतन्त्रको सवलीकरणको क्रममा भएका ऐतिहासिक आन्दोलनहरूमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने सम्पूर्ण शहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु।

सुन्दर, समुन्नत र समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने हाम्रो संकल्प, समस्त गाउँपालिका वासीको समृद्धिको चाहाना र हामीले निर्वाचनका क्रममा हाम्रा मतदाताहरू प्रति अभिव्यक्त गरेका प्रतिज्ञाहरू पुरा गर्ने दिशामा हामीले आगामी आ.व. २०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई अभिमुख गरेका छौं। यसका लागि दीगो विकासको राष्ट्रिय लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण गर्दै गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण सहित स्थानीय स्रोतको पहिचान र परिचालन गरी समावेशी, जलवायु उत्थानशील तथा दीगो स्थानीय आर्थिक विकास मार्फत समृद्ध गाउँपालिका र सुखी जनताको लक्ष्य हासिल गर्न सार्वजनिक, निजी क्षेत्र र समुदायको साझेदारी विकास आवश्यक पर्दछ।

संविधानले व्यवस्था गरेको राजनैतिक, प्रशासनिक र वित्तीय संघीयता अनुसार आर्थिक, सामाजिक रूपान्तरण तथा सुशासन विकास र सामाजिक न्याय सहितको 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली'को राष्ट्रिय आकांक्षा तथा प्रदेश सरकारले तयार गरेको 'स्वच्छ, सुखी र समुन्नत प्रदेश' साथै 'विकासमा बहुआयाम: समृद्ध मेन्छयायेम' को दीर्घकालीन लक्ष्यलाई आत्मसात गर्दै दीगो विकासका लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गरी जनताको सुख र समुन्नतिको लागि स्थानीय सरकार प्रतिबद्ध भएर लागि परेको छ।

स्थानीय जनतालाई सरकारको तर्फबाट सकारात्मक परिवर्तनको आभास दिलाउने स्थानीय जनशक्ति, सीमित स्रोतसाधनको उपयोग गर्दै सुशासनलाई संस्थागत गर्न, विकास निर्माणका कामहरूलाई गति दिन र सेवा प्रवाहमा सर्वसाधारणले अनुभूति गर्न सक्ने गरी कार्य योजना बनाई लागि पर्नु तथा गाउँपालिकाको आन्तरिक आयलाई मजबुत बनाउँदै गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउनु आजको हाम्रो कार्यभार हो।

सभासदस्यज्यूहरू

मेन्छयायेम गाउँपालिकाको वर्तमान सरकार र नेतृत्व दीर्घकालीन योजना र लक्ष्य सहित अगाडि बढिरहेको सर्वविदितै छ। सरकार सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने कानून तथा नीतिहरू निर्माण गर्दै योजनाबद्ध विकासको अवधारणा अनुसार आवधिक विकास योजना तयार पारी गाउँपालिकाको समृद्धिका लागि प्राथमिकताका क्षेत्रहरू निर्धारण गरी सोही अनुसार स्रोतहरूको परिचालन गरी अघि बढिरहेको छ। गुणस्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी सिर्जना, कृषिमा व्यावसायीकरण, पर्यटन प्रबर्द्धन तथा दीगो पूर्वाधार विकास गरी नागरिकको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार गर्दै समृद्ध गाउँपालिका निर्माणको आधार तयार गरी परिणाममुखी कार्यान्वयन गर्न र गराउन हामी लागि परेका छौं।

सभा सदस्य ज्यूहरू,

नेपालको संविधानमा स्थानीय शासन सम्बन्धी उल्लेख भएको नीतिगत व्यवस्था, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, मेन्छयायेम गाउँपालिका आवधिक योजना, २०८१ तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ अनुसार वार्षिक तथा रणनीतिक योजनाहरू बनाई लागू गर्दै जानुपर्ने प्रावधान, मध्यमकालिन खर्च संरचना (MTEF), सोही आवधिक योजनाको मूलभूत

पक्षहरू अनुसार विभिन्न चरणको सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ ।

गाउँपालिकाको बृहत्तर विकासमा गाउँपालिकाभित्रका आम उपभोक्ताहरू, सर्वसाधारण जनता, व्यापारी/व्यवसायीहरू, सामाजिक संघसंस्थाहरू तथा विकास साझेदारहरूको निरन्तर सहयोग रहँदै आएको छ । विकास र सुशासनको लागि जनप्रतिनिधिहरूले स्पष्ट दृष्टिकोण सहित अगुवाई गर्ने हो भने प्रशासनिक संयन्त्रले त्यसलाई प्राविधिक तथा कानूनी ढाँचा भित्र आवद्ध गराउने हो । जनसहभागीता एवं जनपरिचालनको क्षेत्रमा गाउँपालिकाले कायम गरेको इतिहासलाई अक्षुण्ण राख्दै शासकीय प्रबन्धमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता, गुणस्तरीयता एवं स्वच्छतायुक्त जनसहभागीता सुनिश्चित गरिने छ ।

गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण (O&M) लाई अद्यावधिक रूपमा अध्ययन गरी छरितो एवं चुस्त संगठन संरचना मार्फत प्रशासनिक तथा चालु खर्चलाई मितव्ययी बनाउँदै सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी तथा विकेन्द्रित तुल्याउँदै पूँजीगत खर्च बढाउन आवश्यक छ । संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान एवं वित्तीय हस्तान्तरणको उच्चतम र प्रभावकारी परिचालन एवं उपयोग गर्दै वित्तीय आत्मनिर्भरता कायम गर्न हामी सबैको जिम्मेवारी हो ।

यस गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा समृद्ध, समावेशी, स्वच्छ, सुरक्षित, स्वावलम्बी र सुशासित समुदाय निर्माण गर्ने उद्देश्य हामीले नै तय गरेका हौं । तसर्थ, जनताको मौलिक अधिकार र प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नका लागि सहभागिताका माध्यमबाट पारदर्शिता र जवाफदेहितालाई जोड दिँदै जानु आजको आवश्यकता हो ।

सभा सदस्यज्यूहरू,

अब म यस सम्मानित सभामा आगामी आ.ब. २०८२/८३ को लागि प्रस्तावित विभिन्न विषयगत एवं क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

सामाजिक विकास

शिक्षा

- शिक्षामा सूचना प्रविधिको पहुँच बढाउँदै शिक्षाको रूपान्तरण र विकासलाई प्राथमिकतामा राखी गाउँपालिकालाई शिक्षामा नमूना पालिकाको रूपमा विकासित गर्नका लागि निरन्तरता दिइनेछ ।
- शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न शिक्षकहरूलाई ICT सम्बन्धि क्षमता विकास तालिम, एकीकृत पाठ्यक्रम तथा नयाँ पाठ्यक्रम प्रबोधिकरणलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बालविकास केन्द्र तथा सहजकर्ता व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, बालक्लब गठन तथा सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालयमा सिकाइ उपलब्धि वृद्धिका लागि अतिरिक्त कक्षा सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ । सामूदायिक विद्यालयमा उत्पन्न विषयगत शिक्षकको अभावलाई पूर्ति गर्न गाउँपालिकाको अनुदानबाट शिक्षक नियुक्तिका लागि निरन्तरता दिइनेछ ।
- प्राविधिक शिक्षालय स्थापनाका लागि सम्बन्धित नियकामा पहल गरिनेछ ।
- शिक्षा नियमावली, शिक्षा नीति जस्ता कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थामार्फत शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि आवश्यकता अनुसार प्रचलित कानूनमा संशोधन गर्दै लगिनेछ ।
- स्थानीय पाठ्यक्रममा स्थानीय भूगोल, इतिहास र संस्कृतिका साथै परम्परागत सीप, कला र प्रविधि सम्बन्धी विषयवस्तु समावेश गरी आवश्यक संशोधनका साथै स्थानीय पाठ्यक्रममा आधारित थप सहजीकरण पुस्तिका तथा सन्दर्भ सामग्रीको विकास गरिनेछ ।

- सामूदायिक विद्यालयहरूमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपातमा विषयगत दरबन्दी एवं शिक्षक सरुवालार्ई व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- विद्यालयमा नै दिवा खाजा खाने व्यवस्था गर्न विद्यालयलाई प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- प्रारम्भिक बालविकास सहजकर्ता तथा विद्यालय कर्मचारीलाई दिइँदै आएको थप तलबलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सामूदायिक सिकाइ केन्द्रलाई थप सुदृढ गर्दै अनौपचारिक, वैकल्पिक तथा आजीवन सिकाइको केन्द्र बनाइनेछ ।
- **Human Practice Foundation**, संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारको सहयोगबाट विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माणलगायत अन्य सिकाइका माध्यमहरूलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
- मेन्छयायेम गाउँपालिकाद्वारा निर्मित १० वर्षे गाउँ शिक्षा योजना (२०८१/०८२-२०९०/०९१) आ.ब. २०८२/०८३ देखि कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- कक्षा ८, एसइइ, कक्षा १२ मा उत्कृष्ट नतिजा प्राप्त गर्ने विद्यालयलाई पुरस्कृत गर्ने परिपाटीको शुरुवात गरिनेछ ।

स्वास्थ्य

- सञ्चालनमा रहेका मेन्छयायेम गाउँपालिका १ स्थित सामूदायिक स्वास्थ्य इकाइ पौठाक, मेन्छयायेम २ स्थित पौठाक स्वास्थ्य चौकी, मेन्छयायेम ४ स्थित श्रीजुङ्ग स्वास्थ्य चौकी, मेन्छयायेम ३ स्थित आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र र मेन्छयायेम गाउँपालिका ६ स्थित मेन्छयायेम अस्पतालबाट अझ गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नका लागि व्यवस्थापकीय पक्षमा वृद्धि गरिनेछ ।
- मेन्छयायेम अस्पतालमा एमबीबीएससहितको चिकित्सकीय सेवालार्ई निरन्तरता दिन प्रदेश सरकारसँग मेडिकल अधिकृत माग गरिनेछ । हाल सेवा प्रवाह भइरहेको डिजिटल अल्ट्रा साउण्ड, ल्याब, डिजिटल एक्सरे र फार्मेसी सेवालार्ई नियमित तथा अझ प्रभावकारी र गुणस्तरीय सेवाका लागि निरन्तरता दिइनेछ ।
- नागरिकको पहुँच सुनिश्चित हुने गरी गाउँपालिकामा निर्माणाधीन १५ शैय्याको मेन्छयायेम अस्पताललाई सम्पन्न गरी आधुनिक प्रविधिसहितको पूर्वाधारयुक्त अस्पताल बनाउन जोड दिइनेछ ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थामार्फत नेपाल सरकारबाट निःशुल्क गरिएका ९८ प्रकारका औषधिहरू वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकामा खरिद भएको एम्बुलेन्सलाई एम्बुलेन्स सञ्चालन कार्यविधि अनुसार सबैको पहुँचमा पुर्याउन र थप प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि कार्यविधि कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।
- मेन्छयायेम गाउँपालिकाअन्तरगत रहेका स्वास्थ्य संस्थामा सञ्चालित बर्थिङ्ग सेन्टरको सेवालार्ई व्यवस्थित बनाउन स्वास्थ्यकर्मीलाई **SBA (Skilled Birth Attendant)** ट्रेनिङ्गको व्यवस्था तथा उपकरणयुक्त बनाइनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा मृगौला, मुटु, उच्च रक्तचाप, मधुमेह जस्ता रोगको निःशुल्क जाँच र उपचारको प्रबन्ध तथा गर्भवती तथा जेष्ठ नागरिकलाई घर-घरमै पुगेर स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने प्रबन्धलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- महिला स्वयंसेविकाहरूको क्षमता विकासका लागि तालिम उपलब्ध गराई उनीहरूको सेवालार्ई अझ प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ ।
- मेन्छयायेम ५ स्थित मेन्छयायेम आरोग्य केन्द्रलाई थप व्यवस्थित बनाइ आयुर्वेद, प्राकृतिक चिकित्सा, युनानी र आम्ची तथा अन्य चिकित्सा पद्धतिको स्थानीस्तरमा विकास र विस्तारलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- नेपाल सरकारको स्वास्थ्य बीमासम्बन्धि कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन सबै नागरिकलाई स्वास्थ्य बीमामा आवद्ध गराई जनस्वास्थ्य र आधारभूत स्वास्थ्य बाहेकका विशेषज्ञ र विशिष्टकृत स्वास्थ्य सेवा स्वास्थ्य बीमामार्फत प्रदान गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विभिन्न प्राणघातक रोग जस्तै क्यान्सर, मृगौला प्रत्यारोपण, डायलायसिस, मेरूदण्ड पक्षघात र गम्भीर प्रकृतिका मुटुरोगीहरूलाई औषधि उपचारमा आर्थिक सहयोग कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- अकास्मात आइपर्ने प्राणघातक भाइरसबाट उत्पन्न हुने महामारीको नियन्त्रणका लागि जनचेतना कार्यक्रम र उपचारमा सहयोग गर्न स्वास्थ्य कोषको स्थापना गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाइ

- गाउँपालिकावासीलाई स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाईमा सहज र सुलभ पहुँचको अधिकार प्रत्याभूत गराई दीगो विकासको लक्ष्यलाई लक्षित गर्दै एक घर, एक धाराको नीति अन्तर्गत सबै नागरिकहरूको घर घरमा स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालित खानेपानी आयोजनाहरूलाई एकीकृत रूपमा सञ्चालन र नियमन गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका खानेपानी आयोजनाहरूको मुहानहरूको संरक्षण तथा मर्मत सम्भार, मुहान, ट्याङ्की र धाराहरूका साथै सार्वजनिक संस्थाहरूमा रहेका खानेपानीको धारा तथा शौचालयहरूको सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी अभियानहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

संस्कृति प्रबर्द्धन

- कला, भाषा, साहित्य, संस्कृति र सम्पदाको जगेर्ना गरी सामाजिक तथा सांस्कृतिक एकतालाई मजबुत बनाइनेछ । गाउँपालिकाभित्र परम्परागत रूपमा आयोजना हुँदै आएका मेला तथा अन्य गतिविधिहरूमा विविध जातीय भेषभूषा, कला, साहित्य, संगीतलगायत अनुसार झाँकी सहित प्रदर्शन गर्ने तथा विदा दिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण

- सामाजिक न्याय र समावेशीकरणको सुनिश्चितता तथा लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्दै लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिँदै लगिनेछ ।
- लैङ्गिक विभेदलाई न्यूनीकरण गर्न गाउँपालिका भित्र रहेका महिला विकास तथा आमा समूहहरूलाई लक्षित गरी क्षमता अभिवृद्धि तथा सशक्तिकरण गर्न नेतृत्व विकास सम्बन्धि तालिमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- जेष्ठ नागरिक तथा महिला अधिकारसम्बन्धि काम गर्ने जेष्ठ नागरिक समन्वय केन्द्रको स्थापना तथा महिला अधिकार मञ्चलाई क्षमता विकास तथा शसक्तिकरणको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- महिला, बालबालिका, अल्पसंख्यक, भूमिहीन, अति गरिब, आदिवासी जनजाति र सामाजिक बहिस्करणमा परेका वर्गको लागि लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- विभिन्न समूदायले जीवन निर्वाहको रूपमा अपनाइ आएका परम्परागत पेशालाई संरक्षण सम्बर्द्धन तथा आधुनिकीकरण गरी व्यवसायिक उद्यमको रूपमा विकास गर्न सहयोग गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट जारी भएको टोल विकास संस्था गठन कार्यविधिको कार्यान्वयनका लागि टोल विकास संस्था गठन कार्यलाई अघि बढाइ टोल विकास संस्थाहरूलाई प्रभावकारी रूपमा अघि बढाइनेछ ।

- ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता तथा सामाजिक सुरक्षा लाभग्राही परिचयपत्र वितरणलाई थप व्यवस्थित तथा अभिलेखीकरणको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- आर्थिक रूपले विपन्न र सामाजिक रूपले पछाडि परेका महिलालाई सशक्तीकरण र सामाजिक रूपान्तरणका लागि सहयोग गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना

- मेन्छुयायेम गाउँपालिकाले प्रदेश सरकार, सामाजिक विकास मन्त्रालय र करूणा फाउण्डेसन नेपालसँगको त्रिपक्षीय लागत साझेदारीमा आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ देखि सञ्चालन गरेको अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

आर्थिक विकास

कृषि तथा पशुपंक्षी

- उच्च मूल्यका फलफूल, तरकारी तथा अन्नबालीहरूको पकेट क्षेत्रहरू पहिचान गरी सघन कृषि क्षेत्र निर्धारण गरी ती स्थानहरूमा व्यावसायिक कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- रैथाने बालीहरूको विउ संरक्षण, खेती विस्तार र बजारीकरणको लागि विशेष प्रबन्ध मिलाइने छ । कृषि शाखामार्फत विभिन्न बालीका उन्नत जात प्रदर्शन गर्न प्लट निर्माण गरी व्यवसायिक कृषकहरूको उन्नत जात तर्फ ध्यानकर्षण गराइनेछ ।
- कृषि उपजको आयात प्रतिस्थापनको नीति लिई स्थानीय उत्पादन जोड दिइ कृषि तथा पशुपालनलाई आधुनिकीकरण गरी व्यवसायीकरण गरिनेछ ।
- कृषकहरूको जीवनस्तरमा सुधार गर्न कृषकद्वारा उत्पादित उत्पादनको विविधिकरण गर्न तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । साथै लागत साझेदारीमा आवश्यक उपकरण वितरण गरिनेछ ।
- कृषकहरूको खेतबारीको माटोको अवस्थाबारे जानकारी दिन माटो परीक्षण सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका कृषकहरूलाई किसान परिचयपत्र वितरण गरिनेछ ।
- व्यावसायिक कृषि पकेट क्षेत्रमा सिंचाई, कृषि सडक, विद्युतीकरण, कृषि बजार, सितभण्डार तथा गोदाम घरहरूको पूर्वाधार निर्माणलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- खोरेत, लम्पिस्किन, पीपीआर, रानीखेत, अफ्रिकन स्वाइन फिवरलगायतका पशुहरूमा लाग्ने रोगलाई नियन्त्रण गर्न प्रदेशसँग समन्वय गरिनेछ ।
- भेडा च्याङ्ग्रा पालन कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । व्यवसायिक मौरीपालनका लागि मौरी गोला सहितको घर वितरण गरिनेछ ।
- सुबिधायुक्त भवनबाट पशुसेवा उपचारको प्रारम्भ गरिनेछ ।

व्यवसाय तथा पर्यटन

- गाउँपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका व्यवसायको दर्ता, नवीकरण, स्थानान्तरण तथा नामसारी जस्ता प्रशासनिक प्रक्रियालाई सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सरलीकरण र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- मेन्छुयायेम गाउँपालिका ३ मा निर्माणाधिन मेन्छुयायेम ढाँपपार्कलाई सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका पर्यटकीय स्थलहरू जोड्न पर्यटकीय सडक सञ्जाल स्तरोन्नतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विभिन्न जातजातिको जातजाति परम्परागत पर्व, संस्कार र संस्कृतिहरूको प्रवर्द्धन गरी प्रचारप्रसारमा सहयोग गरिनेछ ।

- गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थलहरूको प्रचार प्रसारका लागि डकुमेन्ट्री प्रशारण र ब्रोसरहरूको वितरण गरी पर्यटन प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्व बोकेको गौखुरी धामको पूर्वाधार विकासका लागि संघ र प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ । यस्तै अन्य रमणीय तथा धार्मिक एवं ऐतिहासिक महत्व बोकेका स्थलको संरक्षण पुनर्निर्माण मर्मत तथा संरक्षण गरिनेछ ।

सहकारी तथा अन्य संघसंस्था/समिति

- गाउँपालिका भित्र स्थापना हुने कृषि समूह, निजी फर्म र सहकारीहरूको दर्ता तथा कार्य क्षेत्र अनुमति जस्ता विषयहरूलाई व्यवस्थित गरिनुका साथै गाउँपालिकाबाट जारी भएको सहकारी ऐनमार्फत सहकारी संस्थाहरूको नियमनलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।
- सहकारीहरूको माध्यमबाट उत्पादनशिल क्रियाकलापमा संलग्न नागरिकहरूको पूँजी संकलन तथा परिचालन गरी साना तथा स्वरोजगारीका अवसर श्रृजना गर्दै गरिबी न्यूनीकरण गर्ने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषि लगायत विषयगत सहकारीलाई सो क्षेत्रमा केन्द्रित भै लगानी गर्ने नीतिलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- लघु वित्त कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सबै संस्थालाई गाउँपालिकामा सूचीकृत गरी कार्यगत सहजीकरण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका सबै सहकारी संस्थाहरूलाई सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धि व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (**Co-operative and Poverty-related Management System (COPOMIS)**) मा आवद्ध गराइनेछ ।
- सहकारी संस्थाहरूको क्षमता विकास अभिवृद्धिका लागि सूचना प्रणाली, व्यवस्थापकीय तथा लेखा सम्बन्धि तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- गैर सरकारी संस्थाहरूसँग साझेदारीमा क्षमता विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

घरेलु तथा साना उद्योग

- घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र विस्तार गर्न स्थानीय साधन, स्रोत तथा कच्चा पदार्थमा आधारित बेदवास सम्बन्धि फर्निचर, सिलाइकटाइ, पशुपालन, तरकारी, ढाका, मोटरसाइकल मर्मत, ड्राइभिङ्गसम्बन्धि तालिमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्थानीय स्रोत र साधनको उचित प्रयोग गरी अधिकतम आय आर्जन हुने खालको नवप्रवर्तनमा आधारित उद्यम व्यावसाय सञ्चालन गर्न प्राविधिक तथा व्यावसायिक सीप विकास तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्रत्येक वर्ष मेडमोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना तथा पुनर्ताजगी तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- उद्यमशिलताको माध्यमबाट दलित, महिला, जनजाति, अपाङ्ग र विपन्न वर्ग तथा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवाहरूलाई उद्यम व्यावसाय सञ्चालन गर्न आवश्यक प्राविधिक तथा व्यावसायिक सीप प्रदान गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र भएका व्यापार व्यावसाय फर्म दर्ता र नवीकरण अभियानलाई वृद्धि गर्न व्यावसायिक परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

रोजगार सेवा केन्द्र

- राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रम अन्तरगत सूचीकृत भएका बेरोजगार श्रमिकहरूलाई न्यूनतम रोजगारीमा सम्लग्न गराउन वार्षिक रूपमा वडागत रूपमा आयोजनाहरूको छनौट गरी राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकामा सूचीकृत बेरोजगार श्रमिकहरूलाई न्यूनतम रोजगार उपलब्ध गराउन रोजगार सम्बन्धी रणनीतिअनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा सूचीकृत बेरोजगार श्रमिकहरूका लागि न्यूनतम रोजगारीमा संलग्न गराउन राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रम र सो कार्यक्रमले सम्बोधन गर्न नसकेका बेरोजगार श्रमिकहरूका लागि छुट्टै कार्यक्रम मार्फत् न्यूनतम रोजगारीको अवसर उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालयबाट सञ्चालनमा रहेको **Foreign Employment Welfare Information Management System (FEWIMS)** मार्फत स्थानीय तहबाटै कार्यान्वयन हुने वैदेशिक रोजगारीमा जाने नागरिकहरूको श्रम स्वीकृति तथा पुनः श्रम स्वीकृति तथा वैदेशिक रोजगारीमा मृत्युवरण गर्नुहुने नागरिकहरूको शव झिकाउने, उद्धार तथा खोज तलास, बीमाकन रकम दावी तथा निजका सन्ततिलाई छात्रवृत्तिका लागि गाउँपालिकाबाटै सहजीकरण गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित र सीपयुक्त बनाउन तथा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका श्रमिकहरूको सीप र पूँजीको अधिकमत उपयोग गरी गाउँमा नै व्यवसायिक बनाउन उनिहरूको सामाजिक तथा आर्थिक पुनःएकीकरणका गतिविधिहरूलाई विशेष प्राथमिकतामा राखिनेछ । यसको लागि गाउँपालिकाको श्रम आप्रवासन नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

युवा तथा खेलकूद

- खेलकूदको विकास गर्न विभिन्न खेलहरूका लागि खेलकूद मैदान लगायतका खेल पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भारलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।
- सांस्कृतिक पर्वको रूपमा ऐतिहासिक रूपमा सञ्चालन हुँदै आएका खेलकूद प्रतियोगिताहरूलाई सहयोग गरी खेलकूद प्रवर्द्धनमा टेवा पुर्याइनेछ ।
- गाउँपालिकास्तरमा गठन भएको **खेलकूद विकास समितिको** क्षमता विकास, थप व्यवस्थित र चलयमान बनाउँदै लगिनेछ ।
- युवालाई आत्मनिर्भर, स्वावलम्बी र चरित्रवान बनाउन युवामा दक्षता र क्षमताको विकास गरी उद्यमशील, रोजगारमूलक र स्वरोजगारका क्षेत्रमा युवाहरूको सहभागीतालाई प्रोत्साहन गर्दै लगिनेछ ।
- राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । प्रतियोगितामा पदक बिजेता खेलाडीहरूलाई गाउँपालिकाको स्थापना दिवसको अवसरमा पुरस्कृत तथा सम्मान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरूले आर्जन गरेको ज्ञान र सीप सदुपयोग गर्दै स्वरोजगार र उद्यमशीलता विकासका लागि नवप्रवर्तनशील, लगायतका प्रोत्साहनमुखी कार्यक्रमसँग आवद्ध गराइने छ ।
- युवाको रोजगारी सुनिश्चितताका लागि सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको समन्वय र सहकार्यमा सीप तथा उद्यमशील क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

बालबालिका

- गाउँपालिकाले २०८३ माघ भित्र बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्न गरेको प्रतिबद्धतालाई पूरा गर्न आवश्यक कानून नीति निर्माण तथा कार्यक्रमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
- बाल क्लब गठन, बाल संरक्षणसम्बन्धि कार्यविधि जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

पूर्वाधार विकास

सडक यातायात पक्की पुल र झोलुङ्गे पुल

- गाउँपालिका भित्रका सडकलाई व्यवस्थित बनाउन सडक गुरुयोजना अनुसार निर्माण कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकास्तरीय सडकहरू निर्माण तथा मर्मत सम्भार स्तरोन्नति गरी कृषि, पर्यटन र स्वास्थ्यमा टेवा पुर्याउने लक्ष्य अनुरूप जिरीखिम्ती मोराहाङ्ग पौठाक सडक विस्तार तथा कालोपत्रेको गुणस्तरीय काम तथा समयमै पूर्णताका लागि संघीय सरकारसँग पहल गरिनेछ ।
- सडक सञ्जालको विकास तथा विस्तारद्वारा कृषि उत्पादनलाई बजारीकरण तथा पर्यटन प्रवर्द्धनमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिकामा हालसम्म सबै वडामा सडकको पहुँच पुगेको छ । गाउँपालिकाले विभिन्न वस्तीमा समेत सबै समयमा गाडी चल्ने सडक पूर्वाधार विस्तार गरेको छ । उक्त सडकहरूको मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नति गरी यातायात सञ्चालनलाई सहज बनाउन गाउँपालिकाले आगामी आर्थिक वर्षमा पनि प्राथमिकतामा राखेर सडक स्तरोन्नति कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- चालू आर्थिक वर्षमा जस्तै आगामी आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा संघ तथा प्रदेश सरकारबाट **पावरहाउस-मोराहाङ्ग-मंगलबारे सडक, मोराहाङ्ग बजार-संग्राते-लाब्री-डाँडागाउँ सडक र सत्तल-ओलेखु-श्रीजुङ्ग सडक** समपुरक अनुदानको साझेदारीबाट विनियोजन भएको छ । संघ तथा प्रदेश सरकारको ८० प्रतिशत र स्थानीय तहको २० प्रतिशत लागत साझेदारी रहेको यी सडकहरूको स्तरोन्नति कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । संघ र प्रदेशअन्तरगका मन्त्रालयबाट पूर्वाधार क्षेत्रमा विनियोजन भएका योजनाहरूको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ताड्माया खोला तथा खोरुङ्गा खोलामा पक्की पुल निर्माणका लागि संघीय सरकारसमक्ष पहल गरिनेछ ।

भवन आवास तथा बस्ती विकास

- एकीकृत योजनाबद्ध बस्ती विकास, बलियो विपद् प्रतिरोधी भवन संरचना निर्माणमा जोड दिइनेछ । फुसको छानो विस्थापित गर्ने कार्य निरन्तर भइरहेकोले आगामी आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा फुसको छानो मुक्त गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।
- आगामी आर्थिक वर्षमा भवन निर्माण संहिताको प्रतिपालन तथा नक्सा पासको लागि आवश्यक कानून बनाइ मापदण्ड लागू गर्दै लगिनेछ ।
- भूउपयोग नीतिमार्फत भूउपयोग क्षेत्र निर्धारण भएअनुसार वस्ति विकास योजना, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण लगायत पूर्वाधार निर्माण कार्य थप व्यवस्थित र गुणस्तरीय रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा निर्माण हुने सार्वजनिक भवन तथा पूर्वाधारहरू अपाङ्गमैत्री, लैङ्गिकमैत्री, जेष्ठ नागरिक मैत्री, बालमैत्री तथा वातावरणमैत्री बनाइनेछ ।
- मेन्छ्यायेम गाउँपालिकाको प्रशासनीक भवन निर्माण गर्न थप पहल गरिनेछ ।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

- वन तथा जैविक विविधताको संरक्षण गरी ग्रामीण जनजीवनको लागि लाभदायक बनाइने तथा यसबाट हुने लाभको न्यायोचित वितरण गरी उद्यम विकासमा उपयोग गरिनेछ ।
- सामूदायिक वन उपभोक्ता समितिको क्षमता विकासका लागि सहयोग गरी थप जिम्मेवार बनाउँदै लगिनेछ । गाउँपालिका भित्रका सामूदायिक वनको अभिलेखिकरणमा पनि जोड दिइनेछ ।
- मेन्छ्यायेम गाउँपालिका वन ऐनलाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन निर्माण तथा विपद् जोखिम नक्साङ्कन गरी **BIPAD Portal** मार्फत विपदमा परेका क्षेत्र, घर तथा संरचनाको प्रविष्टि गरी पुनर्निर्माण, विपद् जोखिम प्रतिकार्य तथा पुनर्उत्थानको लागि स्थानीय आपतकालीन सेवा सञ्चालन केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कानूनको निर्माण गरी फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि नीति ल्याइनेछ । बजार क्षेत्रभित्र उत्सर्जन हुने फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि ल्याड फिल्ड साइटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- भू- तथा जलाधार व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकामा पोखरी, तालतलैया, झरना तथा खानेपानीको मुहानहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी संरक्षण र सम्बर्द्धनमा सहयोग गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापन कोष तथा विपद् उद्धार सामग्रीहरू थप गरी सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकुलन सम्बन्धी जनचेतना तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पूर्वाधार आयोजनाहरूको कार्यान्वयन गर्दा त्यस्ता आयोजनाहरूले वातावरणमा पार्ने असर न्यूनीकरणको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) अध्ययन गरिनेछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास

सुशासन, ऐन, कानून, न्याय तथा जवाफदेहिता

- सार्वजनिक निकायका काम कारवाहीलाई पारदर्शी, जनउत्तरदायी जवाफदेही, सदाचारयुक्त र प्रविधिमैत्री बनाई जनसहभागिता र जनविश्वासमा अभिवृद्धि गराउन सार्वजनिक सुनुवाइ सामाजिक परीक्षण गुनासो सुनुवाइलगायत सार्वजनिक उत्तरदायित्वका माध्यमहरूको कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारी र नियमित बनाउन सूचना प्रणालीमार्फत व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- स्थानीय सेवालालाई सहज सरल सुलभ, सक्षम र सुदृढ बनाई दक्ष, सेवाग्राहीमुखी र व्यावसायिक बनाइनेछ ।
- कानुनी साक्षरता र नेतृत्व विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सबै वडा कार्यालयमा स्थापना भएका मेलमिलाप केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गर्दै न्याय सम्पादनका लागि मेलमिलाप कर्तालाई आवश्यक सीप, स्रोत र साधन उपलब्ध गराइनेछ ।
- गाउँ प्रहरी संगठन सम्बन्धि ऐन तथा कार्यविधि यसै सभामार्फत पारित गरी लागू गरिनेछ ।
- आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन टोल सुधार समिति, उपभोक्ता समितिको क्षमता विकासका लागि तालिम तथा अभिमुखीकरणका कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट जारी भएका ऐन, कार्यविधि, मापदण्ड तथा निर्देशिकाहरूको कानून संग्रह प्रकाशन गरिनेछ ।

संस्थागत तथा मानव संसाधन विकास तथा सेवा प्रवाह

- गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा प्रवाहमा विद्युतीय प्रणाली अवलम्बन गर्दै लगिनेछ। गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै कार्यालय र संस्थाहरूमा ई-हाजिरी तथा सि.सि.क्यामेरा जडान गरी सोको नियमन गर्न एकीकृत नियन्त्रण प्रणाली लागू गरिनेछ ।
- जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि तथा नेतृत्व विकास सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीको सेवा शर्त सम्बन्धी कानून बमोजिम सामाजिक सुरक्षा कोष, योगदानमा आधारित उपदान वा निवृत्तिभरण, औषधी उपचार लगायतका सुविधा उपलब्ध गराउन नीति बनाइनेछ ।
- गाउँपालिकाको स्वीकृत संगठन संरचनालाई संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण (O&M) मार्फत कानून बमोजिम अध्ययन गरी परिमार्जन गरेर लागू गरिनेछ । कर्मचारीको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनलाई कार्यविवरणसँग आवद्ध गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
- त्रैमासिक रूपमा आय/व्ययको मास्केवारी गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयको सूचनापाटी तथा वेबसाइटमा स्वतः प्रकाशनमार्फत सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाको स्थापना दिवसका अवसरमा विद्यागत रूपमा दिइँदै आएको पुरस्कार तथा सम्मान कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

वित्तीय स्रोत परिचालन

- आर्थिक तथा प्रशासनिक अनुशासन कायम गर्ने सम्बन्धमा बाँकीको बक्यौता, पेशकी, बेरूजु लगत विवरण अद्यावधिक गरी कडाईका साथ असुल उपर एवम् फछ्यौट गर्ने कार्य अघि बढाउन आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, लेखा समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि तथा बेरूजु फर्स्योट कार्यविधि जारी गरिनेछ ।
- महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदनले दिइएको सुझाव अनुसार आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, लेखा समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि र बेरूजु फर्स्योट कार्यविधिलाई यसै अधिवेशनमा पारित गरी जारी गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको हालसम्म कायम भएको बेरूजुलाई आगामी आ.व.मा फछ्यौट गर्ने गाउँसभा अन्तर्गत रहेको सार्वजनिक लेखा समितिलाई नियमानुसार गठन गरी क्रियाशिल बनाइनेछ ।
- करदाताहरूको विवरण तयार गरी कानून बमोजिम कर नतिर्नेहरूको समेत पहिचान खुल्ने कर प्रणालीको विकास गरिनेछ । राजस्व प्रशासनको संस्थागत सुधार गर्दै स्थानीय कर प्रणालीलाई सहज तथा सरल बनाउँदै लगिनेछ ।
- आगामी आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण गरी करका दायराहरूको अध्ययन गरी आन्तरिक आयलाई वृद्धि गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

- पालिकाको सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापनका लागि पालिकाको आफ्नै सूचना तथा अभिलेख केन्द्र स्थापना गरी दस्तावेजहरू व्यवस्थित र सुरक्षित राख्ने र एकीकृत तथ्याङ्क संकलनमा जोड दिइ तथ्याङ्क संकलनमा एकरूपता ल्याउने नीति लिइनेछ । गाउँ कार्यपालिका तथा सभाबाट हालसम्म निर्माण भएका ऐन कानूनहरूलाई संग्रहित गरी स्थानीय कानून संग्रह प्रकाशन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र पार्श्व चित्र (Digital LG Profile) लाई किसान सूचीकरण तथ्याङ्क, गरिब घर परिवार पहिचान तथ्याङ्क, राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण तथ्याङ्क तथा राष्ट्रिय जनगणना तथ्याङ्कलाई समेत समावेश गरी अद्यावधिक गरिनेछ ।

- इन्टरनेटको माध्यमबाट सेवा प्रवाहलाई जोडी सार्वजनिक निकायमा सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन कर्पोरेट इन्टरनेट विस्तार गरिनेछ ।
- पालिकाका सेवा र सूचनाहरू र वडा कार्यालयबाट उपलब्ध हुने सेवा सुविधाहरूलाई विद्युतीय प्रणालीबाट उपलब्ध गराइने व्यवस्थालाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको काम कारवाहीलाई व्यवस्थित, पारदर्शी तथा सम्पूर्ण नागरिक समक्ष पुर्याउन गाउँपालिकाको वेबसाइट अद्यावधिक निरन्तरता दिइनेछ तथा **Responsive** बनाइनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवाहरूमा सफ्टवेयर निर्माण गरी पेपर लेस प्रणाली बनाउन विद्युतीय प्रणालीलाई जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरूमा अपुग भएका **ICT** सम्बन्धि उपकरणहरूको अभिलेख तयार गरी आवश्यकता अनुसार **ICT** सामग्रीहरू खरिद गरी वितरणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा गाउँपालिका राष्ट्रिय महासंघले तयार गरेको स्वमूल्याङ्कनका सूचकहरू स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन (**LISA**), स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन (**FRA**), स्थानीय आर्थिक विकास मूल्याङ्कन (**LED**) लगायतमा शत प्रतिशत नतिजा हासिल गर्न तत्परता दिइनेछ ।
- संघीय सरकारले जारी गरेको स्थानीय तहको अनुगमन तथा प्रतिवेदन प्रणालीमा नियमित रूपमा कार्य प्रगति विवरण प्रवृष्टि गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

न्यायिक समिति

- न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र भित्रका विवादहरूको शीघ्र निरूपण गरी प्रभावकारी न्याय सम्पादन गर्न आवश्यक नीति तथा कानूनहरूको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- न्यायिक समितिका पदाधिकारी, मेलमिलापकर्ता तथा कर्मचारीहरूको विषयगत ज्ञान र क्षमता विकासमा जोड दिइनेछ ।
- मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक नीति तथा कानून तर्जुमा गरी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- न्यायिक समिति कार्यसञ्चालन कार्यविधि र मेलमिलाप सम्बन्धि कार्यविधि जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

अन्त्यमा, मेन्छयायेम गाउँपालिकाको सरवाङ्गीक विकासको गति मेन्छयायेम वासीहरूको चाहना, आवश्यकतालाई ध्यानमा राखी वार्षिक, आवधिक योजना, २०८१ लाई कार्यान्वयनमा ल्याइ सुखी मेन्छयायेमवासी समृद्ध मेन्छयायेम बनाउने कुरामा निरन्तर लागि पर्ने प्रतिबद्धता जाहेर गर्न चाहन्छु । यसको लागि तपाइ सम्पूर्णको साथ सहयोगको अपेक्षा राख्दछु ।

धन्यवाद

मेन्छयायेम गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
मोराहाङ्ग, तेह्रथुम
कोशी प्रदेश, नेपाल

मेन्छयायेम गाउँपालिकाको अर्थ सम्बन्धि प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको
विधेयक, २०८२/०८३

प्रस्तुतकर्ता
गीतादेवि तिमिसिना गौतम
उपाध्यक्ष

प्रस्तावना: मेन्छयायेम गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्नको निम्न स्थानीय कर तथा शुल्क संकलन गर्ने, छुट दिने तथा आय संकलनको प्रशासनिक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले, नेपालको संविधानको धारा २८८ को उपधारा (२) बमोजिम ११ औं मेन्छयायेम गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम “**आर्थिक ऐन, २०८२**” रहेको छ ।

(२) यो ऐन **२०८२** साल साउन १ गतेदेखि मेन्छयायेम गाउँपालिका क्षेत्रमा लागू हुनेछ ।

२. सम्पत्ति कर:- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र **अनुसूची-१** बमोजिम सम्पत्ति कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

३. भूमि कर (मालपोत): गाउँपालिका क्षेत्रभित्र **अनुसूची-२** बमोजिम भूमि कर (मालपोत) लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

४. घर बहाल कर: गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पूरै आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा **अनुसूची-३** बमोजिम घर जग्गा बहाल कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

५. व्यवसाय कर: गाउँपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारका आधारमा **अनुसूची-४** बमोजिम व्यवसाय कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

६. जडिबुटी तथा जीवजन्तु कर: गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले उन, खोटो, जडिबुटी, वनकस, कवाडी माल र प्रचलित कानूनले निषेध गरिएको जीवजन्तु बाहेकका अन्य मृत वा मारिएका जीवजन्तुको हाड, सिङ, प्वाँख, छालाजस्ता बस्तुको व्यवसायिक कारोबार गरेबापत **अनुसूची-५** बमोजिम कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

७. सवारी साधन कर: गाउँपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता भएका सवारी साधनमा **अनुसूची-६** बमोजिम सवारी साधन कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानून स्वीकृत भई सो कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ ।

८. विज्ञापन कर: गाउँपालिका क्षेत्रभित्र हुने विज्ञापन **अनुसूची-७** बमोजिम विज्ञापन कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानून स्वीकृत भई सो कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ ।

९. मनोरञ्जन कर: गाउँपालिका क्षेत्रभित्र हुने मनोरञ्जन व्यवसाय सेवामा **अनुसूची-८** बमोजिम व्यवसाय कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानून स्वीकृत भई सो कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ ।

१०. बहाल बितौरी शुल्क: गाउँपालिका क्षेत्रभित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेका **अनुसूची-९** मा उल्लेख भए अनुसार हाट बजार वा पसलमा सोही अनुसूचीमा भएको व्यवस्था अनुसार बहाल बितौरी शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

११. पार्किङ शुल्क: गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै सवारी साधनलाई पार्किङ सुविधा उपलब्ध गराए बापत **अनुसूची-१०** बमोजिम पार्किङ शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

१२. सेवा शुल्क दस्तुर: गाउँपालिकाले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेका **अनुसूची-११** मा उल्लिखित स्थानीय पूर्वाधार र उपलब्ध गराईएको सेवामा सेवाग्राहीबाट सोही अनुसूचीमा व्यवस्था भए अनुसार शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

१३. पर्यटन शुल्क: गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र प्रवेश गर्ने पर्यटकहरूबाट **अनुसूची-१२** मा उल्लिखित दरमा पर्यटन शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानून स्वीकृत भई सो कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ ।

१४. कर छुट: यस ऐन बमोजिम कर तिर्ने दायित्व भएका व्यक्ति वा संस्थाहरूलाई कुनै पनि किसिमको कर छुट दिइने छैन ।

१५. कर तथा शुल्क संकलन सम्बन्धित कार्यविधि: यो ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार कर तथा शुल्क संकलन सम्बन्धित कार्यविधि गाउँपालिकाले तोके अनुसार हुनेछ ।

१६. संशोधन: यो ऐनको कुनै दफा वा उपदफा संशोधन गर्नुपरेमा गाउँसभाको तत्काल कायम रहेको सदस्य संख्याको दुई तिहाइ बहुमतले गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची-१
ऐनको दफा २ सम्बन्धित

१. सम्पत्ति कर: यस गाउँपालिकामा २०७६ साल साउन १ बाट सम्पत्ति कर लागू भएको सन्दर्भमा यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका घर जग्गाको दररेट अनुसार भौतिक संरचनाको मूल्याङ्कन गरी प्राप्त हुने मूल्यबाट तोकिएको वर्गीकरण अनुसारको संरचनाको आयुको आधारमा निर्धारित रकममा हास कट्टि घटाई बाँकी रहन आउने भौतिक संरचनाको मूल्य र संरचनाले चर्चेको दोब्बर जग्गाको मूल्यमा जोडेर हुन आउने एकमुष्ट कूल कर योग्य मूल्याङ्कनमा सम्पत्ति कर लगाइनेछ । यो कर यस गाउँपालिका भित्र रहेको सम्पूर्ण जग्गा र त्यसमा बनेको भौतिक संरचनाको एकमुष्ट हुन आउने कर योग्य मूल्यमा तपसिल बमोजिम कर लगाईने र असुल उपर गरिने छ । सम्पत्ति कर प्रयोजनको लागि जग्गाको मूल्याङ्कन गाउँ स्तर गरी मूल्याङ्कन समितिले तोकेको र करदाताले स्वःघोषणा गरेको मध्ये जुन बढी हुन्छ सोही मान्य हुनेछ । सम्पत्ति कर प्रयोजनको लागि संरचनाको मूल्याङ्कन गाउँ स्तरीय मूल्याङ्कन समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

सम्पत्ति करको दर

क्र.सं.	सम्पत्ति करयोग्य सम्पत्तिको मूल्य		आ.ब. २०८०।०८१	कैफियत
	देखि	सम्म	कर रकम	
१	१	१ लाख २५ हजार	५०	
२	१ लाख २५ हजार १	२ लाख ५० हजार	१००	
३	२ लाख ५० हजार १	४ लाख	१५०	
४	४ लाख १	६ लाख	२००	
५	६ लाख १	८ लाख	२५०	
६	८ लाख १	१० लाख	३००	
७	१० लाख १	१२ लाख	३५०	
८	१२ लाख १	१४ लाख	४००	
९	१४ लाख १	१६ लाख	४५०	
१०	१६ लाख १	१८ लाख	५००	
११	१८ लाख १	२० लाख	५५०	
१२	२० लाख १	२२ लाख	६००	
१३	२२ लाख १	२६ लाख	८००	
१४	२६ लाख १	३० लाख	१०००	
१५	३० लाख १	३५ लाख	१४००	
१६	३५ लाख १	४० लाख	१८००	
१७	४० लाख १	४५ लाख	२६००	
१८	४५ लाख १	५० लाख	३२००	

१९	५० लाख १	६० लाख	४०००	
२०	६० लाख १	७० लाख	६०००	
२१	७० लाख १	८० लाख	८२००	
२२	८० लाख १	१ करोड	११०००	
२३	१ करोड १	१ करोड ३० लाख	१४०००	
	१ करोड ३० लाख १ भन्दा माथि		२.५ प्रति हजार	

अनुसूची-२
ऐनको दफा ३ सम्बन्धित

२. भूमिकर (मालपोत):- यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका घर जग्गाको दररेट अनुसार भौतिक संरचनाले चर्चेका जग्गाको दोब्बर क्षेत्रफल कटाई बाँकी जग्गाको मूल्याङ्कन गरी प्राप्त हुने मूल्यबाट तोकिएको वर्गीकरण अनुसार एकमुष्ट कूल कर योग्य मूल्याङ्कनमा भूमिकर (मालपोत) कर लागू हुनेछ । यो कर यस गाउँपालिका भित्र रहेको सम्पूर्ण जग्गाको हुन आउने कर योग्य मूल्यमा तपसिल बमोजिम कर लगाईने र असुल उपर गरिने छ । भूमिकर (मालपोत) कर प्रयोजनको लागी जग्गाको मूल्याङ्कन गाउँ स्तरीय मूल्याङ्कन समितिले तोकेको र करदाताले स्वघोषणा गरेको मध्ये जुन बढी हुन्छ सोही मान्य हुनेछ ।

भूमिकरको दर

क्र.सं.	करयोग्य जग्गाको मूल्य		आ.ब. २०८०।८१	कैफियत
	देखि	सम्म	दर रु.	
१	१	१ लाख २५ हजार	५०	
२	१ लाख २५ हजार १	२ लाख ५० हजार	१००	
३	२ लाख ५० हजार	४ लाख	१५०	
४	४ लाख १	६ लाख	२००	
५	६ लाख १	८ लाख	२५०	
६	८ लाख १	१० लाख	३००	
७	१० लाख १	१२ लाख	३५०	
८	१२ लाख १	१४ लाख	४००	
९	१४ लाख १	१६ लाख	४५०	
१०	१६ लाख १	१८ लाख	५००	
११	१८ लाख १	२० लाख	५५०	
१२	२० लाख १	२२ लाख	६००	
१३	२२ लाख १	२६ लाख	८००	
१४	२६ लाख १	३० लाख	१०००	

१५	३० लाख १	३५ लाख	१४००	
१६	३५ लाख १	४० लाख	१८००	
१७	४० लाख १	४५ लाख	२६००	
१८	४५ लाख १	५० लाख	३२००	
१९	५० लाख १	६० लाख	४०००	
२०	६० लाख १	७० लाख	६०००	
२१	७० लाख १	८० लाख	८२००	
२२	८० लाख १	१ करोड	११०००	
२३	१ करोड १	१ करोड ३० लाख	१४०००	
२४	१ करोड ३० लाख १ भन्दा माथि		२.५० रूपैयाँ प्रति हजार	

अनुसूची ३
ऐनको दफा ४ सँग सम्बन्धित

३. घर बहाल कर:-

क्र.सं.	विवरण	दर	कैफियत
१	कुनै पनि निजी व्यक्तिलाई घर कोठा बहालमा दिएमा घर धनिले गाउँपालिकालाई घर, पसल, ग्यारेज, जग्गा, गोदाम, टहरा भाडामा दिएमा	भाडाको १० प्रतिशत	
२	कुनै पनि सार्वजनिक संस्था, सरकारी कार्यालय, निजी बैंक, सहकारी आदिलाई घर, कोठा बहाल दिएमा	सम्झौताको १० प्रतिशत	
३	गाउँपालिकाको आफ्नो क्षेत्रमा आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट बजार र सार्वजनिक स्थल, ऐलानी जग्गा वा बाटोको छेउमा अस्थायी पसल थाप्न दिए बापत	प्रति वर्ग फुट मासिक बहाल बित्तौरी रु. २।-	

अनुसूची-४
ऐनको दफा ५ सँग सम्बन्धित

४. व्यवसाय कर:- यस गाउँपालिका भित्र का विभिन्न व्यवसायिक निकायलाई वार्षिक निम्न बमोजिमको व्यवसायिक कर लगाईने र असुल उपर गरिने छ ।

व्यापार व्यवसायतर्फ

क्र.सं.	व्यवसायको प्रकार	दर्ता दस्तुर	नविकरण दस्तुर	कैफियत
१	रेडिमेड कपडा, जुत्तालगायत फेन्सी पसल	१०००	५००	
२	निर्माण सामग्री हार्डवेयर पसल	१०००	५००	
३	डान्स, फिजिकल फिटनेस सेन्टर	१०००	५००	
४	पर्यटक रिसोर्ट	५०००	२०००	

५	व्युटि पार्लर, श्रृंगार कस्मेटिक, ड्राइक्लिनर, फोटो स्टुडियो, सिलाइ कटाइ तथा टेलरिङ्ग सेवा	१०००	५००	
६	स्टेसनरी, पुस्तक पसल	१०००	५००	
७	होडिङ्ग बोर्ड पसल	१०००	५००	
८	होटल एण्ड लज व्यवसाय	१५००	१०००	
९	साधारण खाजा घर, क्यान्टिन व्यवसाय	१०००	५००	
१०	साना चिया पसल	५००	२००	
११	साना किराना पसल	५००	३००	
१२	ठूला किराना पसल/होलसेल किराना पसल	२०००	१०००	
१३	दर्तावाला मदिरा पसल	२०००	१०००	
१४	फर्निचर पसल/प्लाइउड/सीसा फ्रेम पसल	१०००	७५०	
१५	ट्युसन/कोचिङ्ग/कम्प्युटर सेन्टर/आर्ट सेन्टर	१०००	५००	
१६	भाडा पसल	१०००	५००	
१७	सुनचाँदी पसल	२०००	१०००	
१८	एग्रोभेट पसल	१०००	५००	
१९	औषधि पसल/क्लिनिक/ल्याब	२०००	१०००	
२०	विद्युतीय सामग्री पसल	१०००	५००	
२१	तरकारी पसल (मासु, सागसब्जी, फलफूलसमेत)	१०००	५००	
२२	कुरियर सेवा/मनि ट्रान्फर	१०००	५००	
२३	मर्मत सेवा (रेडियो/टिभि/घडी/कुकर/हिटर/मोटरसाइकल/चार चक्के सवारी साधन मर्मत सेन्टरलगायत अन्य विद्युतीय सामग्री)	१०००	५००	
२४	केबुल नेटवर्किङ्ग व्यवसाय (ग्राहक संख्याको आधारमा प्रति ग्राहक रु. १०)	२०००	१०००	
२५	इन्धन पसल (ग्याँस, डिजेल, पेट्रोल आदी)	१०००	५००	
२६	एकभन्दा बढी व्यवसाय एकै स्थानमा सञ्चालन भएको भए मुख्य व्यवसायको दर्ता वा नविकरणमा अन्य प्रति व्यवसाय रु. १००			
२७	घुम्ती पसल प्रतिदिन रु. ३०			

उद्योग व्यवसायतर्फ

क्र.सं.	व्यवसाय विवरण	दर्ता रु.	नविकरण रु.
१	नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्वमा रहेको बाहेक आर्थिक कारोबार गर्ने वाणिज्य बैंक/क वर्गको बैंक तथा वित्तीय संस्था	२००००	१००००
२	बैंक तथा वित्तीय कम्पनी (ख, ग र घ वर्ग)	१००००	५०००
३	बीमा कम्पनी	५०००	३०००
४	घ वर्ग निर्माण व्यवसाय	१००००	५०००
५	फर्निचर उद्योग	२०००	१०००
६	लघु तथा अन्य साना उद्योग	१०००	५००
७	कुटानी पिसानी मिल	१०००	५००

९	कृषि/पशुपंक्षी/नर्सरी/पोल्ट्री फर्म	१०००	५००
१०	संघ/संस्था	१०००	५००

अनुसूची-५

ऐनको दफा ६ सँग सम्बन्धित

५. जडीबुटी जिवजन्तु कर:- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले उन, खोटो जडीबुटी, वनकस, कवाडी माल र प्रचलित कानून ले निषेध गरिएको जिवजन्तु बाहेकका अन्य मृत वा मारिएका जिवजन्तुको हाड, सिड, प्वाख, छाला जस्ता वस्तुको व्यावसायिक कारोबार गरेवापत प्रचलित मूल्य बमोजिम प्रदेश सरकार र संघीय सरकारको निर्णय बमोजिम कर लगाईने र असुल उपर गरिने छ ।

क्र.सं.	विवरण	लाग्ने दस्तुर	कैफियत
१	पशु चौपाया निकासी सिफारिस	५००	
२	राँगा/भैसी निकासी प्रति गोटा	३०	
३	गाइ तथा गोरू निकासी प्रति गोटा	२०	
४	बंगुर निकासी प्रति गोटा	१०	
५	खशी/बोका निकासी प्रति गोटा	१०	
६	अलैची ढुवानी/निकासी प्रति मन	१००	
७	रूख कटान सिफारिस (प्रति रूख)	१००	
८	अदुवा/अम्लिसो निकासी सिफारिस प्रति गाडी	५००	
९	चिराइतो निकासी सिफारिस प्रति गाडी	१०००	
१०	सुन्तला तथा फलफूल निकासी प्रति गाडी	५००	

अनुसूची ६

ऐनको दफा ७ सँग सम्बन्धित

६. सवारी साधन कर:- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र दर्ता भएका सवारी साधनमा तोकिए बमोजिम पूर्वाधार उपयोग शुल्क लगाईने छ र असुल उपर गरिने छ ।

क्र.सं.	सवारीसाधन	पूर्वाधार उपयोग शुल्क रु.	कैफियत
१	ट्याक्टर (मासिक)	५००	
२	ट्याक्सी	५०	
३	ट्याक्टर पटके	५०	
४	बस	५०	
५	ट्रक, टिफरलगायत ठूला सवारी	१००	
६	मिनी बस	५०	

अनुसूची ७

ऐनको दफा ८ सँग सम्बन्धित

७. विज्ञापन कर:- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र हुने विज्ञापनमा तोकिए बमोजिम कर लगाईने छ र असुल उपर गरिने छ ।

क्र.सं.	विवरण	होडिङ्ग बोर्ड	वाल पेन्टिङ्ग	फ्लेक्स	डिजिटल बोर्ड वा ग्लोसाइन बोर्ड	अन्य	कैफियत
१	प्रति वर्ग फिट प्रति वर्ष	१०	५	१०	२०	१००	

अनुसूची ८

ऐनको दफा ९ सँग सम्बन्धित

८. मनोरञ्जन कर:- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र हुने मनोरञ्जन व्यवसाय सेवामा तोकिए बमोजिम कर लगाईने र असुल उपर गरिने छ ।

क्र.सं.	विवरण	सेवा शुल्क दस्तुर	कैफियत
१	मेला, उत्सव तथा महोत्सव	५००	
२	सिनेमा/डकुमेन्ट्री आदि तयार र प्रदर्शन गरेबापत	५००	
३	जादु/चटक, नाटक, सर्कस देखाएबापत	५००	

अनुसूची ९

ऐनको दफा १० सँग सम्बन्धित

९. बहाल विटौरी शुल्क:- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेका हाट बजार वा पसलमा निम्न बमोजिम बहाल विटौरी शुल्क लगाईने र असुल उपर गरिने छ ।

मोराहाङ्ग बजार बिहीबारे हाटमा तथा तपसिल बमोजिम का अस्थायी व्यापार व्यावसायमा तपशिल बमोजिमको दररेट बमोजिम शुल्क लगाईने र असुल उपर गरिने छ ।

क्र.सं.	व्यापारिक बस्तुको नाम	कायम दर रु.	कैफियत
१	गाउँपालिकाले निर्माण गरेको वा आफ्नो स्वामित्वमा रहेको भवन, जग्गा वा अन्य सम्पति	१००	प्रतिदिन
२	आफ्नो रेखदेखमा रहेको सार्वजनिक स्थल, ऐलानी जग्गा वा बाटोको छेउको जग्गामा यस अघि बनिसकेका अस्थायी टहरा, छाप्रा तथा स्थायी संरचनामा	५०००	प्रतिवर्ष

आफ्नो क्षेत्रमा आफूले निर्माण, रेखदेख वा संचालन गरेको हाट बजार र सार्वजनिक स्थल, ऐलानी जग्गा वा बाटोको छेउमा अस्थायी पसल थाप्न दिए बापत प्रति बर्गफुट मासिक बहाल विटौरी रु. २।- (अक्षरेपी दुई मात्र)

अनुसूची १०

ऐनको दफा ११ सँग सम्बन्धित

१०. पार्किङ शुल्क:- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कुनै सवारी साधनलाई पार्किङ सुविधा उपलब्ध गराए बापत निम्न बमोजिम सवारी साधन पार्किङ कर लगाईने छ र असुल उपर गरिने छ ।

१. बस रु. ०
२. ट्याक्सी रु. ०
३. ट्याक्टर रु. ०
४. अन्य रु. ०

अनुसूची ११

ऐनको दफा १२ सँग सम्बन्धित

११. सेवा शुल्क दस्तुर:-

क. सेवा, शुल्क/दस्तुर:-

क्र.सं.	विवरण	सिफारिस/प्रमाणित दस्तुर रु.	कैफियत
क. नागरिकता सम्बन्धि सिफारिस			
१	वंशजको आधारमा नागरिकता सिफारिस	२००	
२	नाम छुट तथा सनाखत नागरिकता सिफारिस	२००	
३	वैवाहिक अंगीकृत नागरिकता सिफारिस	१० ००	
४	नागरिकता प्रतिलिपि सिफारिस	३००	

ख. जग्गाको स्रेस्ता कार्यान्वयन र दर्ता सिफारिस			
५	चार किल्ला प्रमाणित (आवासीय/कृषि क्षेत्र)	५००/३००	
६	५ रोपनीभन्दा कम जग्गा प्लटिङ्ग गर्नका लागि सिफारिस	५०००	
७	५ देखि १० रोपनीसम्म जग्गा प्लटिङ्ग गर्नका लागि सिफारिस	१००००	
८	१० देखि १५ रोपनीसम्म जग्गा प्लटिङ्ग गर्नका लागि सिफारिस	१५०००	
ग. घर जग्गा मूल्याङ्कन र आम्दानी प्रमाणित			
९	घर जग्गा हकसम्बन्धमा सिफारिस	७००	
१०	घर बाटो नभएको सिफारिस	३००	
११	घर बाटो भएको सिफारिस	५००	
१२	पुर्जामा घर भएको तथा फिल्डमा नभएको सिफारिस	५००	
१३	बाटो कायम नेपाल सरकारको नाममा	२००	
१४	घर जग्गा करको लेखाजोखा गर्ने सिफारिस	५००	
१५	पूर्जामा घर कायम गर्ने सिफारिस	५००	
१६	जग्गाधनी पूर्जा हराएको सिफारिस	२००	
१७	कित्ताकाट गर्ने सिफारिस	३००	
१८	जग्गाको हक सम्बन्धमा सिफारिस	५००	
१९	घरजग्गा नामसारी सिफारिस	५००	
२०	नक्सा प्रमाणित प्रतिपेज	५०	
२१	जग्गा दर्ता सिफारिस (छुट दर्ता)	५००	
घ. घर, नक्सा पास दस्तुर			
२२	कम्पाउण्ड बाल प्रति रनिङ्ग फिट	१	
२३	कच्ची घर प्रति वर्ग फिट ग्रामीण क्षेत्र	१	
२४	लोड वाइरिङ्ग घर प्रति वर्ग फिट (कच्ची सडक)	३	
२५	आर.सी.सी. घर प्रति वर्ग (कच्ची सडक)	४	
२६	आर.सी.सी. घर प्रति वर्ग (पक्की सडक)	५	
२७	लोड वायरिङ्ग घर प्रति वर्ग फिट (पक्की सडक)	४	
२८	नक्सा संशोधन साविक माथि २० प्रतिशत थप		
२९	हरित आवास गृह निर्माण गर्नेको लागि लाग्ने दस्तुरको ४० प्रतिशत छुट		
३०	लेआउट प्रति वर्ग फुट	१	
ङ. आयस्रोत तथा चल/अचल सम्पत्ति मूल्याङ्कन			
३१	चल अचल सम्पत्ति, आयस्रोत प्रमाणित सिफारिस १० लाख सम्म	१०००	
३२	चल अचल सम्पत्ति, आयस्रोत प्रमाणित सिफारिस २० लाख सम्म	२०००	
३३	चल अचल सम्पत्ति, आयस्रोत प्रमाणित सिफारिस ३० लाख सम्म	३०००	
३४	चल अचल सम्पत्ति, आयस्रोत प्रमाणित सिफारिस ५० लाख सम्म	५०००	
३५	चल अचल सम्पत्ति, आयस्रोत प्रमाणित सिफारिस ५० लाखभन्दा माथि प्रत्येक १० लाख थप	२०००	
च. सम्बन्धित सिफारिस दस्तुर			
३६	पेन्सन नामसारी/रहलपहल पेन्सन सिफारिस	५००	
३७	नाता/जन्म/मृत्यु/विवाहित/अविवाहित/जीवित रहेको/चालचलन प्रमाणित	३००	
३८	नाम/थर/जन्ममिति संशोधन सिफारिस	५००	
३९	पालनपोषणको लागि सिफारिस	२००	

४०	वार्षिक आम्दानी प्रमाणित	प्रति हजार रु. २	
४२	नाबालक परिचयपत्र सिफारिस	२००	
४३	हकवाला प्रमाणित सिफारिस	२००	
४४	स्थायी/अस्थायी बसोबास प्रमाणित	२००	
४५	एकाघरका संगोलमा रहेको सिफारिस	५००	
४६	निरोगिता प्रमाणपत्र	५००	
४७	आर्थिक अवस्था सम्पन्नता प्रमाणित	१०००	
४८	शैक्षिक प्रमाणपत्र प्रतिलिपि	५००	
४९	विपन्नता/आर्थिक सहायता सिफारिस	निःशुल्क	
५०	कन्सुलर प्रमाणित (प्रति पृष्ठ)	२००	
५१	अपाङ्गता भएको सिफारिस	निःशुल्क	
५२	आदिवासी/जनजाति दलित, अल्पसंख्यक, पीछडिएका वर्ग/प्रहरी रिपोर्ट सिफारिस	२००	
५३	सामाजिक सुरक्षा लाभग्राहीलाई भत्तासम्बन्धि कामको सिफारिस	निःशुल्क	
५४	अंग्रेजी भाषामा सिफारिस वा अंग्रेजीमा रूपान्तरण	५००	
५५	व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रमाणपत्र विलम्ब दस्तुर	२००	
५६	व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रमाणपत्र प्रतिलिपि दस्तुर	५००	
छ. संस्थागत सिफारिस दस्तुर			
५७	पानी, विद्युत जडान सम्बन्धि सिफारिस	२००	
५८	व्यापार तथा व्यवसाय/संघसंस्था/समूह/सहकारी दर्ताको लागि सिफारिस/स्थायी लेखा नम्बर प्रमाणपत्र	५००	
५९	मोही लागत कट्टा सिफारिस	५००	
६०	व्यापार/व्यवसाय बन्द भएको, सञ्चालन नभएको, व्यापार/व्यवसाय हुँदै नभएको सिफारिस	३००	
६१	उद्योग ठाउँसारीको सिफारिस	५००	
६२	विद्यालय खोल्ने सिफारिस	२०००	
६३	विद्यालय ठाउँ सारी गर्ने सिफारिस	१०००	
६४	खानेपानी मूल दर्ता	१०००	
६५	संस्था दर्ता प्रमाणपत्र (प्रतिलिपि)	५००	
६६	शैक्षिक संस्था दर्ता/स्वीकृति/अनुमति	५०००	
६७	संघ/संस्था, सहकारी, क्लब विधान संशोधन	५००	
६८	संघ/संस्था, सहकारी, क्लब विधान संशोधन सिफारिस शुल्क	२००	
६९	ठेक्का सम्बन्धि बैंक ग्यारेन्टी फुकुवाको सिफारिस दस्तुर कार्यसम्पन्न	१०००	
७०	घर सर्ने सिफारिस	५००	
७१	माथि उल्लेखित बाहेकका सिफारिस	३००	
ज. परीक्षा सञ्चालनसम्बन्धि शुल्क			
७२	अधिकृतस्तर	१२००	
७३	सहायकस्तर पाँचौं वा सो सरह	८००	
७४	सहायकस्तर चौथो वा सो सरह	८००	
७५	श्रेणीविहीन	५००	
झ. मेसिनरी उपकरण तथा भवनको भाडा शुल्क			

७६	जेसीवी सञ्चालन (इन्धनसहित)	प्रति घण्टा २८००	
७७	जेसीवी सञ्चालन (इन्धन बाहेक)	प्रति घण्टा १३००	
७८	प्रोजेक्टर भाडा	१००	
७९	हल भाडा	प्रतिदिन ५००	
ज. एम्बुलेन्स सञ्चालन सेवा शुल्क			
८०	मेन्छयायेम अस्पतालदेखि वडा नं. ५ र ६ का क्षेत्रहरू सबै	७००	
८१	मेन्छयायेम अस्पतालदेखि वडा नं. १, २, ३ र ४ का क्षेत्रहरू सबै	१२००	
८२	मेन्छयायेम गाउँपालिकादेखि जिल्ला अस्पताल म्याङलुङसम्म	४०००	
८३	मेन्छयायेम गाउँपालिकादेखि धरानका स्वास्थ्य संस्थाहरूसम्म	८०००	
८४	मेन्छयायेम गाउँपालिकादेखि विराटनगरका स्वास्थ्य संस्थाहरूसम्म	९०००	

नोट:- मेन्छयायेम गाउँपालिकाभित्र गर्भवती आमाहरूलाई ५० प्रतिशत छुट र ७५ वर्ष वा सोभन्दा माथिका जेष्ठ नागरिकलाई निःशुल्क अस्पतालसम्म ल्याउन व्यवस्था गरिएको छ ।

ट. ल्याब सेवा शुल्क

क्र.सं.	विवरण	सेवा शुल्क
1	ANC Package	550
2	CBC	260
3	HB	60
4	ESR	60
5	BT	60
6	CT	60
7	Blood Grouping	100
8	Urine R/E	100
9	UPT	100
10	Blood Sugar Fasting/PP	200
11	RBS	100
12	Uric Acid	150
13	AMYLASE	200
14	CALCIUM	200
15	RFT	600
16	UREA	100
17	DENGUE	600
18	CREATININE	100
19	Sodium	200
20	Potassium	200
21	LFT	650
22	Bilirubin	150
23	Lipid Profile	650
24	HbSAG	200
25	Vdrl	200
26	HCB	200
27	CRP	200
28	ASO TITRE	200
29	RA Factor	200
30	Troponin I	700
31	WIDEL	200
32	Stool R/E	100
33	H. PYLORI	500
34	OPD Ticket	10
35	ER Ticket	50
36	Dressing Charge Minor	50

37	Dressing Charge Major	100
38	Minor OT	200
39	Indoor Bed Charge प्रति दिन	50
40	Oxygen Cylinder	500
41	Oxygen Conc. प्रति घण्टा	20
42	ANC Ticket	20
43	X-Ray	350
44	Cast Application	200
45	Cast Remove	50
46	Black Slab Application	100

ठ. नदीजन्य तथा प्राकृतिक स्रोतबाट लाग्ने बिक्री कर

यस मेन्ड्यायेम गाउँपालिकामा क्षेत्रमा भएका नदी तथा नदीजन्य तथा अन्य प्राकृतिक स्रोत बिक्रीबाट IEE मार्फत ठेक्का प्रक्रियाबाट गरिनेछ ।

ड. वित्तीय संस्था/समूह दर्ता तथा उपभोक्ता समिति/समूह दर्ता/सूचीकरण

क्र.सं.	संस्था वा समूहको नाम	सूचीकृत शुल्क वार्षिक	दर्ता शुल्क	नविकरण वार्षिक
१	सहकारी संस्था/गैरसरकारी संस्था तथा अन्य संस्था	१०००	२०००	
२	सामूदायिक वन उपभोक्ता समिति/सिचाइ उपभोक्ता समिति/खानेपानी उपभोक्ता समिति तथा अन्य उपभोक्ता समिति	१०००		५००
३	निर्माण व्यवसाय घ वर्ग	५०००	१००००	५०००
४	वित्तीय संस्था क वर्ग	१००००	०	
५	लघु तथा वित्तीय संस्था	५०००		

ढ. पशु सेवा शुल्क

क्र.सं.	विवरण	दर
१	पशु उपचार सेवा	गाई भैसी प्रति पशु रु. ५०
	भेडा, बाख्रा, बंगुर, पन्छी	प्रति पशु रु. २०
	कुकुर, बिरालो	प्रति पशु रु. १०
२	प्रयोगशाला सेवा	गोबर/पिसाब परीक्षण प्रति पशु रु. २०
	थुनेलो/छाला परीक्षण	प्रति पशु रु. २०
	रगत परीक्षण	प्रति पशु रु. २०
	पन्छी पोष्टमार्टम	प्रति पक्षी रु. २०
	कुकुर, बिरालो पोष्टमार्टम	प्रति पशु रु. २०
	गाईभैसी पोष्टमार्टम	प्रति पशु रु. २०
	भेडा/बाख्रा/बंगुरको पोष्टमार्टम	प्रति पशु रु. २०
	दुध परीक्षण	रु. २०
३	कृतिम गर्भाधान सेवा	गाई/भैसी प्रति पशु रु. १००
४	पशु बन्ध्याकरण	बोका/थुमा प्रति पशु रु. ३०
	बहर/रौंगा	प्रति पशु रु. १००

ण. टिकट तथा निवेदन दस्तुर:-

क्र.सं.	दस्तुर	रकम	कैफियत
१	साधारण निवेदन दर्ता		
२	सिफारिस माग निवेदन दर्ता		
३	मुद्दा/उजुरी निवेदन दर्ता	२००	
४	तारेक/मिलापत्र तथा सहमति	२००	
५	सम्बन्ध विच्छेद मिलापत्र	१०००	
६	मिलापत्रको कागज गराउने निवेदन दर्ता गर्न सिफारिस	२००	

त. आयस्रोत तथा चल/अचल सम्पत्ति मूल्याङ्कन

क्र.सं.	सम्पत्ति	रकम	कैफियत
१	चल अचल सम्पत्ति, आयस्रोत प्रमाणित सिफारिस १० लाख सम्म	१०००	
२	चल अचल सम्पत्ति, आयस्रोत प्रमाणित सिफारिस २० लाख सम्म	२०००	
३	चल अचल सम्पत्ति, आयस्रोत प्रमाणित सिफारिस ३० लाख सम्म	३०००	
४	चल अचल सम्पत्ति, आयस्रोत प्रमाणित सिफारिस ५० लाख सम्म	५०००	
५	चल अचल सम्पत्ति, आयस्रोत प्रमाणित सिफारिस ५० लाखभन्दा माथि प्रत्येक १० लाख थप	२०००	

अनुसूची १२

ऐनको दफा १४ सँग सम्बन्धित

१२. पर्यटन शुल्क:- गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र प्रवेश गर्ने पर्यटकहरूबाट तोकिए बमोजिम दरमा पर्यटन शुल्क लगाईने र असुल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानून स्वीकृत भई सो कानूनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ ।

मेन्छयायेम गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को सेवा र कार्यहरूको लागि स्थानीय सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना:- मेन्छयायेम गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को सेवा र कार्यहरूको लागि सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने अधिकार दिन र सो रकम विनियोजन गर्न वाञ्छनीय भएकोले, नेपालको संविधानको धारा २२९ को उप-धारा (२) मेन्छयायेम गाउँपालिकाको गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम मेन्छयायेम गाउँपालिका विनियोजन ऐन, २०८२ रहेको छ ।

(२) यो ऐन मिति २०८२ साउन १ गतेदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को निमित्त सञ्चित कोषबाट रकम खर्च गर्ने अधिकार:

(१) आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को निमित्त गाउँ कार्यपालिका, वडा समिति, विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूका निमित्त अनुसूची-१ मा उल्लिखित चालू खर्च, पूँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थाको रकम समेत गरी जम्मा रकम रु. ३१,०१,१९,४३५।- (अक्षरूपी एकतीस करोड एक लाख उन्नाइस हजार चार सय पैतीस रूपैयाँ मात्र) मा नबढाई निर्दिष्ट गरिए बमोजिम सञ्चित कोषबाट खर्च गर्न सकिनेछ ।

३. विनियोजन: (१) यस ऐनद्वारा सञ्चित कोषबाट खर्च गर्न अधिकार दिइएको रकम आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को निमित्त मेन्छयायेम गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त विनियोजन गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त विनियोजन गरेको रकममध्ये कुनैमा बचत हुने र कुनैमा अपुग हुने देखिन आएमा गाउँ कार्यपालिकाले बचत हुने शिर्षकबाट नपुग हुने शीर्षकमा रकम सार्न सक्नेछ । यसरी रकम सार्दा एक शिर्षकबाट सो शिर्षकको जम्मा रकमको २० प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी शिर्षकहरूबाट अर्को एक वा एक भन्दा बढी शिर्षकहरूमा रकम सार्न तथा निकास र खर्च जनाउन सकिनेछ । पूँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थातर्फ विनियोजित रकम साँवा भुक्तानी खर्च र व्याज भुक्तानी खर्च शिर्षकमा बाहेक अन्य चालू खर्च शिर्षकतर्फ सार्न र वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गत साँवा भुक्तानी खर्चतर्फ विनियोजित रकम व्याज भुक्तानी खर्च शिर्षकमा बाहेक अन्यत्र सार्न सकिने छैन । तर चालू तथा पूँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थाको खर्च व्यहोर्न एक स्रोतबाट अर्को स्रोतमा रकम सार्न सकिनेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एक शिर्षकबाट सो शिर्षकको जम्मा स्वीकृत रकमको २० प्रतिशत भन्दा बढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी शिर्षकहरूमा रकम सार्न परेमा गाउँ सभाको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(४) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सभा सञ्चालन नभएको अवस्थामा कुनै योजना तथा कार्यक्रम संशोधन गर्न वाञ्छनिय भएमा सभा बाट अनुमोदन गराउने गरी कार्यपालिकाले संशोधन गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची- १

(दफा २ संग सम्बन्धित)

नेपालको संविधानको धारा २२९ (२) बमोजिम

क्र सं	व्ययको शिर्षक	रकम रु
१	चालू खर्च	२०,३८,३०,०००
२	पूँजीगत खर्च	१०,६२,८९,४३५
३	वित्तीय व्यवस्था	०
जम्मा		३१,०१,१९,४३५